

ACC. N:R M. 11100:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Dödsbudskapet.

Ingen särskild person meddelade dödsfallet. Sagesmannens flaggstång var bland deförsta i socknen. den restes 1922. Dödsannonser och tryckta bjudningskort började komma i bruk under 1900-talets första årtionde.

Den döde.

Man lade knappar på ögonlocken.

Svepning.

Vita rentvättade kläder, som den döde använt ilivet, användes som svepning. Genom att röra vid liket kunde man bli befriad från en del sjukdomar, t. ex. vårtor och eksem. Man kunde även bli kvitt vårtorgenom att ta ådagg på vårtan från en grind, där lik gått genom.

Likkammare.

En kammare i boningshuset eller ett utrymme i uthusen användes som likkammare. Lakan hängdes för fönstren. Så sker alltjämt. Kistan ställes med fotändan mot dörren. Ljus vid kistan förekommer ej.

Melkakäringorna, d. v. s. de kvinnor, som kom med mjölk, som skulle användas till begravningsmaten fick se liket. De bjöds ej på något, men fick med sig litet nybakat bröd hem.

Likvaka förekom ej.

Kista.

Kistans övre kant var längre än den nedre, varför kistans sida fick en parallelltrapetsform. Den målades svart med kimrök. Den pryddes med en krans av snäckskal, dels på locket, dels på kistans övre rand.

ACC. N:R M. 11100:2.

2

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Järnbåstäg att bära kistan med fanns ej. En man, som kallades Högalte-Karl gjorde och målade kistorna. Man tog med bräder, då man gick för att beställa kista. De första fabriksgjorda kistorna kom från Markaryd i början av 1900-talet. Kistmakaren slöt till kistan med järnskruvar.

Likbår har berättaren ej hört talas om.

IIÄ

Likvagn

Så länge berättaren minns har man kört liken med vagn till kyrkogården. De första vagnarna var flakvagnar, som pryddes med granris. Den första riktiga likvagnen togs i bruk 1923. Den anskaffades av ett särskilt likvagnsbolag, i vilket medlemmarna tecknade andelar. Initiativtagaren till detta bolag, en bonde i Kilhult höll hästar. Dessa var ej särskilt smyckade. Likbil användes vid enstaka tillfällen under 1930-talet, men blev allmänt först under 1940-talet. Likbilarna äges av begravningsentreprenörerna.

Utfärdstal i en eller annan form hålles vid alla begravingar. Den som håller utfärdstal kallas "vekåstapäst". Under senare tid har det förekommit att prästen hållit utfärdstal för framsstående män.

ACC. N:R M.11100:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Utfärd

Då man förde kistan ur huset, skedde detta med fotändan främst.

Ankomst till kyrkan

Först under 1900-talet, d.v.s. sedan den nya kyrkan blivit färdig, har man börjat ta in kistan i kyrkan. Dessförinnan bars kistan direkt till graven, där den sänktes ner. Klockaren brukade möta vid och gå sjungande före till graven.

Jordfästning

Så gott som alla jordfästningar ägde rum om söndagarna, och alltid i anslutning till högmässan. Beträffande jordfästning i kyrkan, se föregående avdelning! Numera förekommer nästan uteslutande jordfästning i kyrkan. Berättaren minns ej att lik predikan hållits. Prästen håller i allmänhet griftetalföre mullpåkastningen. Anhöriga tala ej i kyrkan, men väl vid graven. Psalmsång vid graven förekommer även. Då jordfästning äger rum i samband med högmässa, sker jordfästningen först, varför kistan ej står i kyrkan under högmässan. Under gudstjänsten skilde sig de sörjande på intet sätt från den övriga församlingen.

ACC. N:R M. 11100:4

Själaringning

Ringningen ägde rum morgonen efter dödsfallet, kl. 8 l. 9. Kyrkovaktmästaren utförde ringningen. Han skilde därvid mellan yngre och äldre genom längre ringning för äldre.

Gravöppningsringning förekom ej.

Begravningsringning förekom vid alla jordfästningar. Kyrkovaktmästaren utförde ringningen. Ingen särskild avgift erfordrades för att man skulle få använda klockorna. Ingen ringning efter jordfästningen förekom.

Tacksägelse-ringning

Under de allra senaste åren har ringning efter tillkännagivandet av dödsfall kommit i bruk.

Återfärden företogs på samma väg som ditfärden och i normal takt.

Begravningskalas

Begravningskalasen var obligatoriska förr i tiden. Man bjöd den närmre släkten och byfolket och angränsande byars folk enligt s.k. liklagsindelningen. Prästen bjöds på förnämre folks begravning. kalasen hölls i hemmen. De vanliga rätterna var bruna bönor med fläsk, risgrynsgröt och bärsoppa, kokad på russin och katrinplommon.

H.
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M.11100:57

Gästerna medförde kakor och vin. Tallmänhet förekom 5-10 ~~olika~~ olika slags kakor. Den vanligaste vinsorten var körsbärsvin. Säschild begravningskonfekt förekom ej. Ej heller utbringades någonskål för de n döde. Vekåstaprästen läste och sjöng till maten. Ingen plats lämnades obesatt åt den döde. Rikligt med brännvin förekom. Detta har kommit ur bruk de 2 sista årtiondena. Begravningskalasen är något mindre vanliga nu än förr, då de var obligatoriska. Bönder håller dock fortfarande kalasen i hemmen, medan övriga samhällsgrupper ofta förlägger sina kalas till hotell. Detta sammanhänger med tidens allmänna dragning åt det likartat bekväma. Kortspel och dans förekom ej vid någon begravning. Eftergillan förekom för slakten.

Kyrkotjänarnas avlöning m.m.

Kyrkoväktaren erhöll extra betalning för sitt arbete. Han grävde även graven. Prästen erhöll ej extra betalning och bärarna var bybor, som ju bjöds på begravning.

Kyrkogård

Kyrkogården är inhägnad genom en mur. Förr planterades ej träd på kyrkogården.

5.
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R

M. 11100:6.

Majning har ägt rum så länge berättaren minns. Man risade med gran och strödde singer d.v.s. järnslag från gammal järntillverkning (myrmalm). Förr använde man endast pärlkransar, som togs hem efter begravningen. Berättaren minns, att pärlkransar förekom vid en begravning 1888 men minns ej något senare tillfälle. Pärlkransarna upphängdes i en kammare.

Sorgtid

Det enda fall då man strängt räknade med sorgtid var beträffande makar. För man var sorgtiden ett halvt år, för kvinna ett år. Innan denna tid gått till ända, ansågs det ej passande att ingå nytt giftermål.

Eldbegängelse, borgerlig begravning, ordensbegravning, utländsk medborgares begravning har ej förekommit.

Bårhhs finns ej.

Begravningskassa eller entreprenör finns ej i socknen. Man anlitar ofta entreprenör från Markaryd eller Örkelljunga.

6.
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND